

NAPOVED INTEGRALNE SERIJE:

S pametno integracijo do trajnostnega razvoja

V čedalje večji meri se soočamo z mnogoterimi, raznolikimi izzivi – od svetovnih do evropskih, slovenskih, lokalnih; od podnebnih sprememb do ekonomskih problemov.

Zato je nujen drugačen pogled na svet okrog nas, nov način razmišljanja in delovanja, preseganje kalupov...

Celosten pogled, ki nam bo pomagal, da elemente, ki jih že imamo, vidimo v novi luči, na drugačen in celosten način povežemo, prepletemo, stkemo – PAMETNO INTEGRIRAMO.

Drobce rešitev, ki bodo dobre za vse, imamo pred seboj, živimo z njimi – tu, v Sloveniji in Evropi.

Ker »nič ni tako praktično kot dobra teorija« (Lewin), predstavljamo NAČELA, po katerih je mogoče oblikovati nov, celosten konceptualen okvir; pravzaprav lahko vodijo do različnih teorij.

In ta načela nas lahko pripeljejo do TEORIJE INTEGRALNEGA RAZVOJA avtorjev Ronnieja Lessema in Alexandra Schiefferja.

Praktični primeri njene uporabe z odličnimi praksami (večina iz Slovenije) in novi integralni koncepti bodo sestavljali večino od 100 nadaljevanj v seriji »S pametno integracijo do trajnostnega razvoja«. Objavljali jih bomo v naslednjih nekaj mesecih, praviloma vsak dan od ponedeljka do petka. S pomembnim sporočilom, da je nujno pametno povezati številna prizadevanja in potenciale za trajnostni razvoj v okviru EU.

Med drugim smo pristop integralnih svetov uporabili pri snovanju novega, trajnostnega modela razvoja za našo državo - poimenovali smo ga Integralna zelena Slovenija. Predstavili smo ga v knjigi **Integral Green Slovenia** (Routledge, 2016), ki smo jo uredili dr. Darja Piciga, prof. Alexander Schieffer in prof. Ronnie Lessem, napisalo pa poleg nas še 42 slovenskih avtorjev. Z Integralno serijo se odzivamo na številne pobude, da bi imeli čimveč gradiv o Integralni zeleni Sloveniji tudi v domačem jeziku.

In integralna zelena pot lahko prispeva tudi k prihodnosti Evrope.

O vsem tem nas bo v prihodnjih mesecih pisalo več deset avtorjev knjige in drugih integralnih mislecev.

Vse to prvič celostno v slovenskem jeziku in edinstveno v svetovnem merilu.

Prijazno vabljeni k prebiranju, razmišljanju in ustvarjalni uporabi!

Dr. Darja Piciga

OSMI TEDEN

S pametno integracijo do trajnostnega razvoja – 36. in 37. nadaljevanje¹

2. in 3. 4. 2018

36. in 37. Narava in skupnost v Integralni seriji: pregledni prispevek

S 35. nadaljevanjem smo zaključili obravnavo »južnega« integralnega pristopa, ki se osredotoča na naravo in skupnost. V dvojnem prispevku se nam ponuja priložnost, da predstavimo pregledni povzetek, kako se ta pristop kaže v vseh dosedanjih nadaljevanjih². Prvi koraki na poti trajnostnega soočanja z globalnimi in lokalnimi izzivi so vključevali odločitev za nekonvencionalen, (»out-of-the-box«) pristop³: predstavljamo nov, svež pristop k trajnostnemu razvoju. Med drugim smo izpostavili:

¹ Tokratni prispevek bo dvojen, saj ob praznikih (velikonočni ponedeljek) ne objavljamo.

² Prvih 35 nadaljevanj smo na spletni strani <http://integralna-zelena-slovenija.si/integralna-serija/> objavili tudi združene v eni datoteki: <http://integralna-zelena-slovenija.si/files/Integralna%20serija%201.%20-%2035.%20nadaljevanje.pdf>.

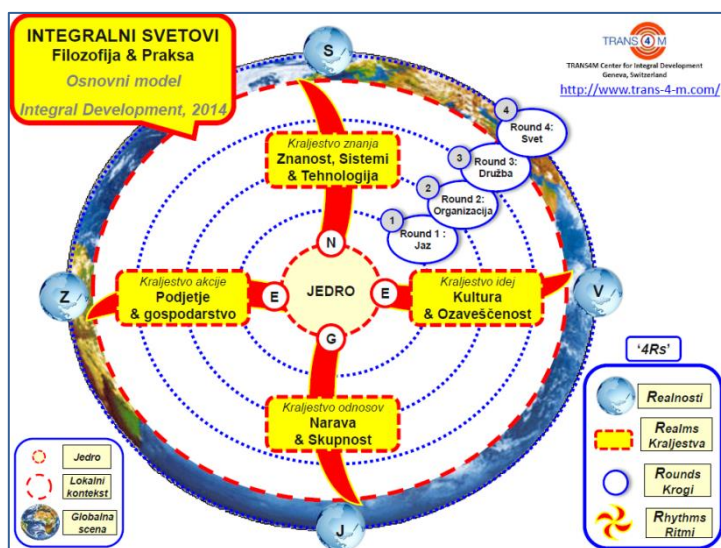
³ »Out-of-the-box«: NAČELO ①.

NAČELO ⑤⁴: **Ne odtrgajmo se od korenin svoje skupnosti!** *In hkrati: Ves svet je naš oder.*

NAČELO ⑥: **Narava je naša največja učiteljica. Naj bo tudi naša prijateljica!**

Z upoštevanjem vseh osmih NAČEL bi lahko razvili različne teorije, paradigme, konceptualne okvire. V **Integralni seriji** pa smo uporabili konceptualni okvir integralnih svetov trajnostnih ekonomistov Ronnieja Lessema in Alexandra Shiefferja⁵, v katerem lahko najdemo vsa načela. Ta pristop izhaja iz predpostavke o nujnosti dinamičnega ravnotežja med štirimi medsebojno podpornimi in neodvisnimi »svetovi« in središčem (moralnim jedrom). Narava in skupnost predstavljata t.i. južni svet, v katerem običajno začnemo GENE proces⁶, to je pot integralnega zelenega razvoja (koreninjenje – »Grounding« - v naravi in skupnosti).

Osnovna predpostavka modela integralnih svetov torej pravi: *Vsak socialni sistem mora za dosego in ohranjanje trajnosti vzpostaviti dinamično ravnotežje med svojimi temeljnimi vrednotami (središčem) ter štirimi sferami – "svetovi", ki so: narava in skupnost; kultura in ozaveščenost ali duhovnost; znanost, sistemi in tehnologija; podjetje in ekonomija.* Ta osnovna predpostavka velja za različne ravni, od individualne in globalne, ki so v osnovnem modelu poimenovane kot osebnost / organizacija / skupnost / družba (spodnja slika). Ugotovimo lahko, da model vključuje in povezuje različne filozofske perspektive: humanizem, holizem, racionalizem in pragmatizem.

Z modelom integralnih svetov torej povezujemo in uravnotežujemo štiri »svetove«, sfere, kraljestva (od narave in skupnosti do podjetništva in ekonomije) in vrednotno jedro ter vključujemo različne poglede na svet (od humanističnega do pragmatičnega). Ta teoretični model je uporaben za različne ravni, od individualne do globalne.

Osnovna predpostavka je na prvi pogled preprosta, ko pa se poglobljamo v ta konceptualni okvir, odkrivamo njegovo zapletenost. Kar je tudi razumljivo: da naj bi bil teoretski model resnično in dolgoročno uporaben, mora ustrezno odražati kompleksnost sodobnega sveta z množico naraščajočih in med seboj prepletenih izzivov, na katero smo opozorili že v uvodnih prispevkih (slika desno)⁷.

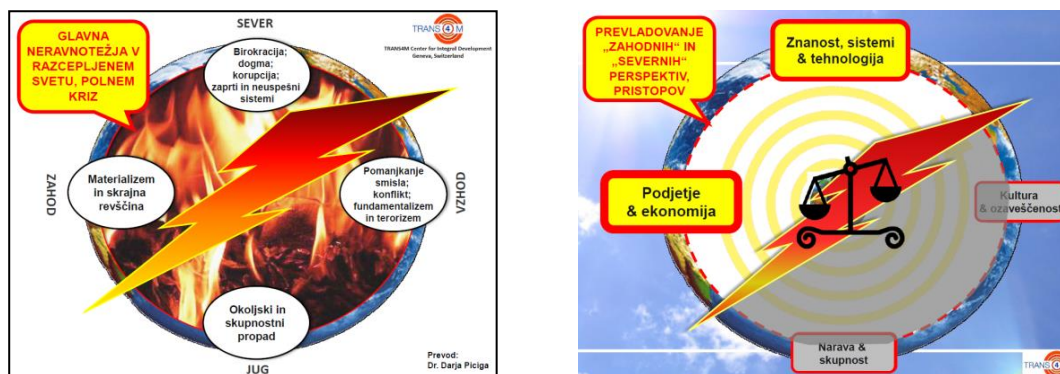
⁴ Številke v krogu nam pomenijo NAČELA (od ① do ⑧), po katerih je mogoče oblikovati nov, celosten konceptualen okvir za zahtevne projekte. Predstavljena so v [šestem](#) in [petnajstem](#) nadaljevanju, utemeljena pa predvsem v prvih petnajstih prispevkih [Integralne serije](#).

⁵ Osnovni model je predstavljen v [petnajstem](#) in [šestnajstem](#) nadaljevanju.

⁶ GENE proces je razložen v 22. nadaljevanju: [Ukoreninjenost v naravi in skupnosti: začetek GENE procesa transformacije](#) (Grounding - koreninjenje; Emerging - postajanje, Navigating – krmarjenje, Effecting – učinkovanje).

⁷ Zlasti [prvo](#), [drugo](#) in [šesto](#) nadaljevanje.

V **Integralni seriji** predstavljamo predvsem potenciale in dobre prakse integralnega zelenega razvoja, torej za trajnostno transformacijo na različnih ravneh. Vendar smo v realnem življenju – tako v svetu in Evropi kot v Sloveniji in v ožjih skupnostih - mnogokrat priča neuravnoteženosti med štirimi sferami, področji. V predhodnem prispevku smo predstavili tezo profesorjev Lessema in Schiefferja, da so neravnotežja znotraj posameznika, organizacije, skupnosti, družbe - in na globalni ravni pripeljala do sedanjega stanja, ki ga označujeta kot razcepljeni svet, poln kriz. Vzroke za pojave, ki so predstavljeni na sliki spodaj levo, najdeta v neravnotežjih znotraj vsakega od štirih svetov.

Na globalni ravni, pa tudi znotraj posameznih družb na nacionalni in lokalni ravni se pogosto srečujemo z modelom ekonomskega in družbenega razvoja (prevladujoči, »mainstream« model), pri katerem se pretirano poudarja »zahodno« in tudi še »severno« perspektivo, narava in skupnost ter kultura in ozaveščenost (tudi duhovnosti) pa ostajajo "v senci" (slika zgoraj desno). Prevladujoči razvojni model torej vsebuje neravnotežje, zaradi katerega ne more biti trajosten in ne uspešen na dolgi rok. Nujna je reintegracija »južnega« in »vzhodnega« sveta v celosten razvojni model. Iz konceptualnega okvira izhaja, da je za vzpostavitev dinamičnega ravnotežja na globalni ravni nujno, da vsak del sveta v celoto doprinese svoj edinstveni prispevek (torej to, v čemer je najmočnejši). Kot sta ugotovila profesorja Lessem in Schieffer, se je v vsaki od štirih velikih regij sveta ena notranja razsežnost močnejše razvila glede na ostale, čeprav vsaka regija vključuje vse štiri »svetove«.

V »južni« svetovni regiji, ki jo lahko povežemo z Afriko, naj bi bil najmočnejše izražen humanistični pogled na svet. In res je v zadnjih desetletjih postala znana afriška **filozofija Ubuntu**, ki jo lahko na preprost način izrazimo kot: *Jaz sem, ker ste vi, ker smo mi ("I am because we are", "I am because you are")*. Osebe postanemo preko drugih ljudi. O tej filozofiji se pišejo znanstvene razprave, uporablja se v Združenih narodih, v politiki in še marsikje⁸. Najbolj prepričljivo in nazorno pa se pokaže razlika med zahodno-severno in Ubuntu perspektivo pri konkretnih ravnanjih v socialnih situacijah. In to že pri otrocih, kot v tej zgodbi⁹:

Antropolog je otrokom v nekem afriškem plemenu predlagal tekmovanje.

V senco drevesa je postavil košaro, polno dobrot, in otrokom dejal, da jo dobi tisti, ki bo prvi pritekel do drevesa. Otroci so se prijeli za roke in tekli ...

Ko so prišli do drevesa, so posedli okoli njega in si razdelili dobrote iz košare.

Antropolog ni mogel verjeti svojim očem. Vprašal jih je, zakaj niso tekmovali in poskusili prehiteti drug drugega, saj bi zmagovalec sam dobil celo košaro dobrot.

Otroci so odgovorili: "Ubuntu ... kako bi lahko bil eden izmed nas srečen, če bi bili vsi ostali žalostni?"

Take zgodbe naj nas navdahnjejo, da bomo znali poiskati in oživiti »Ubuntu« v naši družbi in kulturi, v Sloveniji in Evropi. V pomoč nam bosta naslednji dve tabeli s povzetkom iz dosedanjih integralnih prispevkov.

⁸ Več na primer na https://en.wikipedia.org/wiki/Ubuntu_philosophy, uporablja pa se celo v računalništvu.

⁹ Kos, Ana: *Ubuntu - jaz sem, ker smo vsi*, objavljeno 12.9.2015 na <http://www.publishwall.si/solzemlje/post/142739>.

Narava & Skupnost

KONCEPTUALIZACIJE »JUŽNE« SFERE V MODELU INTEGRALNEGA RAZVOJA, POIMENOVANJA IN SIMBOLI				
Filozofska perspektiva, pogled na svet	Konceptualni model integralnih svetov: <u>začetna</u> in <u>nadaljevalna</u> obravnava	<u>Ukoreninjenost v naravi in skupnosti: začetek GENE procesa transformacije</u>	<u>Integralna ekonomija z GENE procesom</u>	SIMBOLI
<p>Humanizem</p> <p>UBUNTU – regija Afrika:</p> <p>»Jaz sem, ker ste vi, ker smo mi.«</p>	<p style="text-align: center;">⇒15 (str. 41)¹⁰ ⇒16 (str. 45)</p> <div style="text-align: center; border: 2px dashed red; padding: 10px; margin: 10px auto; width: 80%;"> <p style="text-align: center;"><i>Kraljestvo odnosov</i> Narava & Skupnost</p> </div> <div style="text-align: center; border: 2px solid blue; padding: 10px; margin: 10px auto; width: 80%;"> <p style="text-align: center;">BIVANJE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Povezanost z naravo • Izgradnja zdravih skupnosti </div> <div style="text-align: center; border: 2px solid red; padding: 10px; margin: 10px auto; width: 80%; background-color: red; color: white;"> <p style="text-align: center; font-weight: bold; font-size: 1.2em;">Obstajati</p> </div> <p style="font-size: 0.8em;">osameznik: živeti v sožitju z naravo, biti pozitivno vraščen v socialno okolje.</p>	<p style="text-align: center;">⇒22 (str. 65)</p> <div style="text-align: center; border: 2px solid orange; padding: 10px; margin: 10px auto; width: 80%;"> <p style="text-align: center;">KORENINJENJE - GROUNDING v Naravi & Skupnosti</p> </div> <p>»Južno« koreninjenje (Grounding): Izziv, ki se obravnava, in ljudje, ki so vpleteni, so ukoreninjeni v določeni naravi in skupnosti, ki ju je potrebno dobro razumeti. Za vsak živi sistem predstavlja »južno« ukoreninjenje njegovo »lokalno identiteto« in njegovo povezavo s skupnim izvorom življenja. To pomeni biti in občutiti, izkusiti določeni živi svet. Na ravni človekovega sistema to sfero povezujemo s srcem, pomeni sodelovanje in vključenost.</p>	<p style="text-align: center;">⇒23 (str. 68) ⇒24 (str. 71)</p> <div style="text-align: center; border: 2px solid red; padding: 10px; margin: 10px auto; width: 80%;"> <p style="text-align: center;">SAMOZADOSTNO na skupnosti temelječe GOSPODARSTVO</p> </div> <p><i>Jug:</i> V okviru "južnega" kraljestva na skupnosti temelječega samozadostnega gospodarstva se razvijamo "od dobičkov do koristi za družbo" in aktivno preverjamo, v kolikšni meri naša lastna skupnost ali podjetje sodeluje v izgradnji samozadostnega gospodarstva – torej lokalno prispeva k izkoreninjenju revščine. Transformacijski GENE proces za integralno gospodarstvo se začne z ukoreninjenjem (G - Grounding) v določeni naravi in skupnosti, da spravimo na površje ključne gospodarske razvojne potrebe in potenciale.</p>	

¹⁰ Puščica s številko označuje poglavje v Integralni seriji, številka v oklepaju pa stran v [datoteki vseh objavljenih poglavij](#).

NARAVA IN SKUPNOST V MODELIH IN PRISTOPI »JUŽNEGA« SVETA

MODELI, DOBRE PRAKSE	AVTORJI	KJE	POMEMBNA SPOROČILA, POUČILKI
Banka Grameen, bangladeška »Banka za revne«, organizacija za mikrofinanciranje, ki poseblja gibanje za socialno podjetništvo in samozadostnost	Ustanovitelj: dobitnik Nobelove nagrade Muhammad Yunus	⇒ 7 (str. 16)	Banka Grameen je dajala mikrokredite revnim (za katere so klasične banke trdile, da niso kreditno sposobni) in to večinoma ženskam (v delih sveta, kjer so bili možje nesporno glave družine), saj so pri porabi denarja pokazale večjo odgovornost do družine in skupnosti.
Biodinamično podjetje – skupnost SEKEM v Egiptu	Prof. Ibrahim Abouleish, dobitnik alternativne Nobelove nagrade (Right Livelihood Award)	⇒ 8 (str. 19) ⇒ 30 (93)	Vrednote SEKEM-a: <i>V naravi je vsak organizem neodvisen in hkrati sistemsko povezan z drugimi organizmi. Navdahnjeni s temi ekološkimi načeli, ki predstavljajo modrost narave in vesolja, si stalno prizadevamo pridobiti in ohraniti skladno ravnovesje med naslednjimi polarnostmi in jih vključiti v naš razvoj: samo-potrditev - integracija, širitev - ohranjanje, tekmovanje - sodelovanje, količina - kakovost, suverenost – partnerstvo</i> <div style="border: 2px solid red; border-radius: 15px; background-color: #00FF00; padding: 10px; text-align: center; color: red; font-weight: bold;"> <p>EKOLOŠKO ŽIVLJENJE Biodinamično kmetovanje / obnavljanje plodnosti zemlje</p> </div>
Mlekarna Celeia v Arji vasi		⇒ 4 (9)	Ne uporabljajo krme, pridelane iz gensko spremenjenih organizmov (GSO). Jogurti brez umetnih sladil in barvil ali siri brez konzervansov (blagovna znamka Zelene doline).
Biodinamični vrovi »Narava nas uči«.		⇒ 19 (56) ⇒ 20 (58)	Narava je tudi odlična učiteljica. Kmetovanje, vrtnarjenje in narava
Razvoj kmetijstva	Prof. Jože Osterc	⇒ 27 (81)	Integralna zelena Slovenija zahteva prilagojen razvoj kmetijstva.

Ekološko kmetijstvo	Prof. Martina Bavec	⇒ 28 (84) ⇒ 29 (88)	Ekološko kmetijstvo kot najbolj ustrezen odgovor na lokalne in globalne izzive.
Zadruga Dobrina		⇒ 30 (92)	
Trajnostno upravljanje z gozdom v slovenskih deželah	Jernej Stritih	⇒ 31 (95)	Slovenija kot primer dobre prakse. Tudi uspešni model preteklega obdobja, od katerega se lahko učimo še danes.
Gozd in les v skupnostnih in podjetniških trajnostnih modelih: <ul style="list-style-type: none"> • Občina Šentrupert • Mizarstvo Kos • M Sora 		⇒ 32 (99)	Šentrupert: - Kogeneracije na lesno biomaso - Dežela kozolcev Mizarstvo Kos: »V senci dreves« M Sora: med najboljšimi svetovnimi proizvajalci lesenih oken
Agrarne skupnosti	D. Nevenka Bogataj	⇒ 33 (101)	Oživljajoča tradicija upravljanja z naravnimi viri - uspešni model preteklega obdobja, od katerega se lahko učimo še danes.
Dovolj za vse	štiri nevladne organizacije	⇒ 34 (103)	Celostni projekta skupnostnega upravljanja z življenjskimi (v veliki meri naravnimi) viri.
NARAVA IN SKUPNOST V MODELIH IN PRISTOPIH DRUGIH INTEGRALNIH SVETOV			
Nizozemska Triodos Bank N.V. , pionir v etičnem bančništvu		⇒ 4 (8)	Banka financira podjetja in projekte, za katere oceni, da imajo dodano kulturno vrednost in koristijo tako ljudem kot okolju.
Globalno podjetje Interface iz ZDA, vodilni proizvajalec do okolja odgovornih talnih oblog		⇒ 20 (60) ⇒ 21 (64)	Trajnostno podjetje je obnovitveno podjetje, ki se zgleduje po naravi (pogosto navdihnjeno z biomimikrijo); zemlji vrača več, kot iz nje jemlje. Načrt »Vzpenjanje na goro trajnosti« (»Climbing Mount Sustainability«)

Zadružno podjetje Mondragon iz Španije		⇒ 7 (17) ⇒ 18 (53)	<div style="border: 2px solid red; border-radius: 15px; padding: 10px; text-align: center;"> <p>Obnovitev življenja v naravi & skupnosti</p> <p>Globoko razumevanje lokalnih potreb in družbeno-kulturnega konteksta Reševanje brezposelnosti in materialnih potreb Ponovno obujanje Baskovskih načel (demokracija in zadružništvo)</p> </div>
Finska		⇒ 5 (10)	Samozadostna in povezana skupnost, odprta za sodelovanje z drugimi kulturami.
Trajnostni razvoj turističnega območja Logarska dolina – Solčavsko	Marko Slapnik	⇒ 9 (21) ⇒ 17 (47) ⇒ 32 (97)	<p>Narava kot vrednota: „Narava ni tu zato, da bi jo spreminjali, ampak, da ona spremeni nas.“</p> <p>SOLČAVSKO = NARAVA + SKUPNOST Naravni viri. Tradicija. Prenos znanj. Kmetijstvo. Gozdarstvo. Obrt. Zaščita narave in dediščine. Sprejemanje različnosti.</p>
Mitska sporočila slovenskih dežel za današnji čas	Marko Pogačnik	⇒ 25 (75)	Skriti potenciali Slovencev za integralno pot trajnostnega razvoja.
Znamka »I FEEL SLOVENIA«		⇒ 27 (80)	»slovenska zelena«
Zgodovinska pot Slovencev k integralnemu zelenemu gospodarstvu in družbi	D. Nevenka Bogataj	⇒ 26 (78)	Narava Slovenije je ključna za trajnostno pot nacionalnega gospodarskega razvoja.

Vrtec Otona Župančiča: povezanost z naravo in dediščino domačega kraja		⇒ 13 (35) ⇒ 14 (38) ⇒ 19 (54)	<p>krušna peč na igrišču enote Sonček Eko vrtec</p> <p style="text-align: right;">OBSTAJATI</p> <p>Zgodnje izkušnje »živeti z naravo« → način življenja. Lastne izkušnje: kako poskrbeti zase, kdo lahko pomaga. Vseživljenjsko učenje, štafeta semen – vpliv na skupnost in sodelovanje, samooskrba – vrtovi na igriščih vrtcev.</p>
Nizozemska Triodos Bank N.V. , pionir v etičnem bančništvu		⇒ 4 (8)	Banka financira podjetja in projekte, za katere oceni, da imajo dodano kulturno vrednost in koristijo tako ljudem kot okolju.
Globalno podjetje Interface iz ZDA, vodilni proizvajalec do okolja odgovornih talnih oblog		⇒ 20 (60) ⇒ 21 (64)	<p>Trajnostno podjetje je obnovitveno podjetje, ki se zgleduje po naravi (pogosto navdihnjeno z biomimikrijo); zemlji vrača več, kot iz nje jemlje.</p> <p>Načrt »Vzpenjanje na goro trajnosti« (»Climbing Mount Sustainability«)</p>
Domel: globalno podjetje, ustanovljeno na temeljih lokalne skupnosti in naravne dediščine		⇒ 11 (28) ⇒ 12 (31) ⇒ 18 (51) ⇒ 22 (67)	<div style="border: 1px solid black; border-radius: 15px; padding: 10px; text-align: center;"> <p>Močna povezanost s skupnostjo Skrb tudi za najšibkejše člane skupnosti Spoštovanje do naravne dediščine</p> </div>

Dr. Darja Piciga